

LIBRIS

We know
books

COLECȚIA • MIRIADĂ

Traducere din limba arabă realizată după ediția coordonată de Arhimandrit Antonios Bachir: „Khalil Gibran: – Opere complete”, vol. I-II, Editura „Kitabuna”, Beirut, 2008

© Toate drepturile sunt rezervate Asociației Nord pentru Cooperare și Integrare (ANCI). Reproducerea totală sau parțială, sub orice formă, a conținutului acestei lucrări este permisă doar cu acordul prealabil, scris, al ANCI.

KHALIL
GIBRAN

Profetul

TRADUCERE DIN LIMBA ARABĂ:
DUMITRU CHICAN

PREFAȚA:
TEREZIA FILIP

EDIȚIA A II-A

PROEMA

2022

CUPRINS

Fascinația și mistica înțelepciunii	7
Prolog..	11
Almitra	16
Iubirea	17
Căsătoria	21
Copiii	22
Darul	23
Despre hrană..	26
Munca	28
Despre bucurie și întristare..	31
Locuințele	33
Despre vestminte.	36
Despre vânzare și cumpărare.	37
Fărădelegi și pedepse	39
Legile	43
Libertatea..	45
Rățiunea și sentimentul..	48
Despre durere și suferință	50
Cunoașterea de sine..	51
Despre învățătură	52
Prietenia.	53
Despre cuvânt	55
Timpul	56
Despre bine și rău	57
Rugăciunea..	60
Despre plăcere	62
Religia	65
Despre moarte	67
De bun-rămas sau epilog la carte.	69

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GIBRAN, KAHLIL

Profetul / Khalil Gibran ; trad. din lb. arabă: Dumitru Chican ; pref.: Terezia Filip. - Ed. a 2-a. - Baia Mare : Proema, 2022

ISBN 978-606-036-028-5

I. Chican, Dumitru (trad.)

II. Filip, Terezia (pref.)

821.411.21

Fascinația și mistica înțelepciunii

Opera lui Khalil Gibran este, în întregul ei, o coroana încărcată cu pietre prețioase, în care, fiecare scriere devine vibrantă și captivantă precum safirul, diamantul sau smaraldul. Dar între toate pietrele strălucitoare, *Profetul* răspunde cel mai intens și mai relevant personalității creatorului ei, atât prin tonalitatea poetică a textului și prin substanța enunțurilor, cât și prin cadența și greutatea de netăgăduit a ideilor. Cartea cucerește irezistibil pe cititor, îl farmecă și îl captivează printr-o sapiență specific orientală ce iradiază din pagini, precum în textele mistice. Dincolo de discurs, atitudinea personajelor din scenariu, moderat teatrală, tonalitatea gravă și oraculară a enunțurilor profetice dau notă distinctă cărții.

În accepția că scrisul sau actul de creație, oricare ar fi el, este o proiecție a sine-lui auctorial, indiferent de tipul de creație, scriitorul se expune pe sine în natura ome-nească, în spiritualitatea și manifestările perso-najelor sale. Astfel dintre toate personajele cărților sale, protagonistul din *Profetul* îl reprezintă cel mai fidel și mai relevant pe Gibran Khalil. Cartea prezintă condiția și menirea *înțeleptului* oriental, a *învoățătorului*

și, de ce nu, în accepție modernă, chiar pe intelectualul dintotdeauna, pe cel demn de urmat și de ascultat în comunitățile și societățile tradiționale. Acesta pare a fi modelul arhetipal, imemorial care îl reprezintă *pe cel ales, pe cel învățat* în raport cu menirea sa și cu mulțimea. Cum numele Gibran și Khalil, în cele două lexeme ale lui în limba arabă, denotă o dublă dimensiune: pe „cel aducător de consolare” – Gibran, și Khalil – „prieten apropiat”¹, protagonistul din *Profetul* se comportă aidoma, el aduce lămuriri și înțelegerea profundă a rostului în lume al fiecăruia din comunitate.

În palmaresul literaturii universale din secolul al XX-lea, *Profetul* este o carte unică. Construită pe schema epică a romanului, scrierea este mai mult decât roman sau poem, este un text atins de o undă de romantism și de o melancolie aparte. Mistică, în notă orientală, cu accente de eseu filosofic și enunțuri de scriere sapiențială și inițiativă, *Profetul* este câte puțin din toate aceste specii contopite într-o textualizare ce induce cititorului starea de rație și de meditație, în modul în care o fac doar rugăciunea sau lectura evangheliilor din Noul Testament ori pasaje memorabile din Vechiul

1. Dumitru Chican, *Khalil Gibran, un «profet» al eternității*, cuvânt înainte la „Integrala Khalil Gibran”, vol I, Proema 2014, pp. 9-31.

Testament. Epică și poetică, paradigmatică și profetică, *Profetul* este o scriere totală.

Paradigma epică include modelul profetului, sau al învățatului aflat într-un dialog public cu mulțimea din cetatea Orfales. Almustafă, un inițiat, bărbatul învățat și inspirat ce zăbovise deja de doisprezece ani în cetate se pregătește de plecare. Auzind de plecare, mulțimea îi aleargă în întâmpinare, ca să-i dea ascultare, să guste pe săturate cuvintele înțelepte. În notă specific orientală, publicul din cetate, în calitate de personaj colectiv, este interlocutor și receptor interesat de povețele profetului.

Într-un ritual public, ce începe cu *iubirea*, discursul dialogal definește pe rând toate categoriile etice și sociologice ce conturează viața individuală și ocupațională a persoanelor din cetate, finalizându-se cu aserțiunile despre *moarte*, ce închid circular scenariul și textul. Prin prisma muncii fiecărui individ și a prinosisului adus vieții și comunității de fiecare meserie, discursul din *Profetul* devine un fascinant tratat sapiențial, dar și sociologic și cultural, realizat spontan într-un dialog nonformal între Almustafa, înțeleptul, și publicul din cetate.

De remarcat paradigma pe care se fundamentează civilizația și cultura lumii, călătoria omului spre cunoaștere, în cei doi termeni ai ei: *mulțimea gata să asculte și să-i urmeze*

sfaturile celui înțelept, și învățatul sau profetul care își trăiește condiția ca pe-o misiune sacră. Fiindcă înțelepciunea este de esență profetică și mistică, iar individul, meseriaș, om simplu sau învățat, împlinește prin munca sa, oricare ar fi ea – hangiu, croitor, negustor, judecător, preot, sihastru, legiuitor etc. – o menire tainică, divină.

Nota protocolară și reverențioasă, farmecul dialogului, discursul sapiențial și profunzimea argumentării fac din *Profetul* o carte de excepție ce prilejuiește cititorului un exercițiu spiritual de rară profunzime și frumusețe.

Prof. Dr. Terezia Filip

Prolog

Almustafa, cel ales și mai îndrăgit între toți, el, răsărit de soare al propriei zile, așteptase, vreme de doisprezece ani, în cetatea Orfales, să vină corabia care avea să-l ducă înapoi, în insula unde văzuse lumina zilei.

Iar în anul al doisprezecelea, în ziua de șapte Ielool, luna când se strâng roadele și poamele câmpului, a urcat costișa uneia dintre colinele care înconjurau zidurile orașului, privind de pe culme către apele mării. A văzut, în larg, corabia care tăia valurile, apropiindu-se învăluită în ceață.

De bucurie, porțile inimii i s-au zbuciumat, deschizându-se larg, iar sufletul i-a zburat peste largul mării. Cu ochii închiși, s-a rugat în tăcerea și liniștea din străfundurile ființei sale.

Dar, pe când cobora panta dealului, l-a cuprins o tristețe apăsătoare și și-a zis în cugetul său:

„Cum voi putea să plec din orașul acesta, în bună pace și fără necazuri? Și cum voi călători pe apele mării fără a fi apăsător de tristețe? Nu, nu voi pleca știind că rănile sufletului meu sângerează.

Lungi au fost zilele deznădejdi pe care le-am petrecut între zidurile acestea și mai

lungi, încă, mi-au fost nopțile de singurătate. Și ce ființă umană se poate despărți, fără părere de rău, de durerea și însingurările sale?

Multe fărâme de suflet am risipit pe ulițele acestea și mulți sunt pruncii dorului meu care aleargă, goi, printre dealuri. Iar despărțirea de ei mai vârtos mă va îndurera și îmi vor apăsa sufletul.

Iar astăzi, nu de straietele mele mă lepăd, ci de o piele pe care o sfâșii cu mâinile mele.

Nu un gând va să las înapoi, ci o inimă înmuiată de foame și sete.

Dar nu mai pot zăbovi prin aceste locuri.

Marea, cea care cheamă totul la ea, mă cheamă, așijderea, și pe mine și se cuvine să mă urc pe corabie.

Căci de voi mai petrece încă o noapte aici, ar fi ca și cum, în vipia nopții, îngheț, mă prefac în sloi și mă leg și mai tare cu lanțuri grele de pământul acesta.

Ce bine ar fi dacă toți care sunt aici ar pleca împreună cu mine. Ci aceasta nu este cu putință.

Căci glasul nu poate să ia cu sine limba și buzele care i-au dat aripi, întru care, de unul singur va trebui să străbat nesfârșirile Spațiului..

Căci, Doamne, nici uliul nu își duce cu sine cuibul, ci plutește însingurat pe valurile văzduhului, către soare.”

Ajuns la poalele măgurii, se întoarse din nou către mare, își văzu corabia mai aproape de cheu, și, la proră, oameni care se mișcau într-un du-te-vino grăbit – oameni din țara lui.

Și, din adâncul ființei sale, cuvinte șoptite se revărsară către umbrele oamenilor acelora:

„O, voi, copii ai mamei mele primordiale, voi care călăriți pe coamele valurilor, nepăsători la fluxul mării și la refluxul ei,

Știți voi, oare, de câte ori v-ați mânat corabia pe marea cea mare a visărilor mele, venind acum să îmi aduceți trezia care este mai profundă decât toate visele mele?

M-am gătit de plecare, iar dorul fierbinte tânjește către pânzele voastre desfășurate în vânt.

Mai vreau doar, să mai îmi umplu o ultimă oară pieptul cu aerul acesta cuprins de liniște și să mai arunc înapoi doar o privire înflăcărată de dragoste.

După aceea, voi veni alături de voi, corăbieri printre alți corăbieri ai lumii.

Iar tu, mare fără sfârșit, mamă ațipită de somn,

Tu, care ești dătătoare de pace și libertate pentru toate râurile și apele care vin către tine,

Căci după ultimul meandru al râului nimeni nu-i va mai auzi foșnetul prefăcut în murmur, iar eu voi veni la tine, picătură eliberată în libertatea Oceanului liber”.

*

Mergând, zări în depărtare, oameni și femei, lăsându-și viile și ogoarele și îndreptându-se în grabă spre poarta orașului.

Le auzea vocile, strigându-se una pe alta și rostind numele lui.

Și Almustafa își zise în sine:

„Va fi ziua aceasta a despărțirii, și ziua în care se adună roadele câmpului?”

Amurgul meu va fi, oare, noul meu răsărit?

Și ce am eu de dat țăranului care și-a lăsat plugul în brazdă și vierului care și-a oprit din lucru roata linului său?

Se va preface inima mea în copac plin de poame pe care să le culeg și să le dăruiesc tuturor?

Dorințele mele pot să se reverse precum apa izvorului în pocalele lor?

Sunt eu harfă atinsă de mâna Celui Atotputernic, ori fluier răsunător?

Da, sunt un visător în căutarea tăcerii, dar ce comoară am aflat eu în tăcere pentru a o împărți tuturor?

Iar dacă astăzi este ziua culesului, ce grăunțe am semănat și în care anotimp am făcut aceasta?

Dacă a venit ceasul să fie înălțate opaițe, lumina acestora nu mâna mea a aprins-o.

Iar lămpașul meu va fi gol de ulei și întunecat.

Dar va veni gardianul nopții să aducă ulei și să facă lumină”.

*

Toate acestea Almustafa le-a rostit în cuvinte, dar multe din cele câte avea a spune au rămas zăvorâte în adâncul inimii sale, căci el însuși nu le putea desluși înțelesul ascuns.

Iar când a intrat în oraș, întreaga suflare l-a întâmpinat, strigând cu toții ca într-o singură voce.

Iar bătrânii, stându-i înaintea, i-au zis:

„Să nu ne părăsești, rugă-mi-te, atât de devreme!

Căci tu ne-ai fost chindie în ceasul amurgului

Iar din tinerețea ta am primit vise pe care să le visăm

Tu nu ești un străin printre noi, nici oaspete nu ne ești, ci fiu preaiubit și părtaș la zbulciul sufletelor ne-ai fost,

Nu lăsa ca ochii noștri să tânjească a-ți vedea chipul care n-o să mai fie cu noi!”

Iar preoții și preotesele au făcut un pas înainte zicându-i:

„Nu pune valurile mării să fie stavilă între tine și noi și nu lăsa ca anii petrecuți împreună să se prefacă în amintire

Căci tu ai mers printre noi asemenea duhului și umbra ta ne-a luminat chipurile,